

*Л.С. Болгова**Національний інститут раку
МОЗ України, Київ, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЦИТОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В УКРАЇНІ

І З'їзд Української асоціації цитопатологів

Згідно із заздальгідь поданою в плановому порядку заявкою на проведення заходу на базі науково-дослідної лабораторії клінічної цитології Національного інституту раку (НІР) Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України 3–4 квітня 2017 р. відбувся І З'їзд Української асоціації цитопатологів. Фахівці майже з усіх областей України зібралися для обговорення подальшого статусу цієї спеціальності, розгляду можливості організації спеціального курсу для підготовки фахівців із цитологічної діагностики пухлин. Їхня кваліфікована робота на першому етапі обстеження хворих онкологічного профілю допомагає провести диференційну діагностику доброякісних і злоякісних новоутворень, дозволяє виявити передракові стани, що сприяє вилікуванню пацієнтів, і цим самим запобігає розвитку раку. Фахівців зацікавили наукові доповіді на різнопланову тематику, які прозвучали з трибуни з'їзду і розкрили можливості використання цитологічних методів у діагностиці новоутворень різної локалізації.

З'їзд відкрила директор НІР МОЗ України, доктор медичних наук О.О. Колеснік, привітавши делегатів науково-практичного зібрання, які працюють на передньому краї онкології та перші вирішують питання про наявність у пацієнта злоякісної чи доброякісної пухлини. Саме від роботи кваліфікованого цитопатолога залежать правильна морфологічна діагностика і подальше адекватне й ефективне лікування пацієнта.

О.О. Колеснік відзначила, що співробітниками НІР зроблено вагомі кроки в створенні спеціального курсу для цитопатологів. Так, 11 березня 2016 р. відбулася спеціальна нарада в МОЗ України, присвячена цьому питанню. Результатом наради було подання МОЗ України на ім'я ректора Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, члена-кореспондента Національної академії медичних наук України, професора Ю.В. Вороненка прохання про організацію спеціального курсу для підготовки фахівців з цитопатології. Питання перебуває на етапі підготовки до вирішення. О.О. Колеснік побажала учасникам з'їзду плідної праці, успіхів у роботі й особистого щастя.

Вважаємо за необхідне надати коротку інформацію про зміст деяких доповідей, які прозвучали на І З'їзді Української асоціації цитопатологів.

О.Ю. Андрушевська та Л.Є. Лаповець поділилися досвідом викладання цитологічної діагностики на ка-

федрі клінічної лабораторної діагностики Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. Вони висвітили основні етапи становлення викладання курсу цитологічної діагностики в медичному університеті, відзначили основні літературні джерела, які використовують при вивченні предмета, підкреслили необхідність збільшення академічних годин для широкого висвітлення цитоморфологічних ознак різних нозологічних форм пухлин, що є вкрай необхідним для медичної практики.

Л.С. Болгова, Т.М. Туганова та М.Г. Махортова у доповіді «Актуальність дослідження і підвищення ефективності цитологічної діагностики пухлин внутрішніх органів» переконливо показали, що захворюваність на пухлини внутрішніх органів з часом не знижується, цитологічна діагностика новоутворень, безумовно, є актуальною і потребує розробки об'єктивізованої цитологічної верифікації.

У доповіді Л.С. Болгової та Т.М. Туганової «Діагностика раку сечового міхура методом цитологічного дослідження сечі» представлено п'ять типів цитологічних картин, які виявляють при цитологічній діагностиці раку сечового міхура, за дослідженням забарвлених препаратів, виготовлених з осаду сечі. Автори підкреслили, що однією з характерних ознак перехідно-клітинного раку сечового міхура є наявність дрібних пухлинних клітин.

Л.С. Болгова, О.І. Алексеєнко, Т.М. Ярощук, Т.М. Туганова, Є.А. Логінова, С.В. Мариненко, М.Г. Махортова у роботі «Сложности цитологической диагностики опухолей костей» відмітили, що частіше за все такі труднощі виникають при невеликій кількості збережених пухлинних клітин в трепанобіоптаті або коли в препаратах є тільки деякі залишки лізованих внаслідок розпаду клітин і ядер.

Д.Ф. Глузман, Л.М. Складенко, М.С. Швидка, Т.С. Іванівська, С.В. Коваль, Н.І. Українська, А.С. Поліщук у доповіді «Пересмотренная классификация ВОЗ (2016) и цитологические аспекты диагностики новообразований из Т-лимфоцитов, ЕК-клеток, гистиоцитов и дендритных клеток» детально зупинилися на аналізі основних положень нової переглянутої Міжнародної класифікації ВОЗ (2016) новоутворень з лімфоїдних клітин і зосередили увагу слухачів на критеріях виділення окремих нозологічних форм.

А.В. Демчук, Е.В. Шальмагіна, О.В. Река у доповіді «Результати гістологічного обстеження та вікові особливості жінок з виявленою при цитологічному скринінгу (ЦС) важкою дисплазією шийки матки» відзначили, що зіставлення результатів цитологічної та гістологічної діагностики тяжкої дисплазії шийки матки мають певні розбіжності, які залежать, найвірогідніше, від достатньої кількості та якості матеріалу, взятого на цитологічне і гістологічне дослідження, а також від кваліфікації лікарів, які займаються цитологічною діагностикою захворювань шийки матки.

У доповіді «Фенотипічні особливості популяції тиреоцитів в доопераційному прогнозуванні радіоїодрезистентних метастазів папілярного раку щитоподібної залози» Г.В. Зелінська продемонструвала, що ознаки фенотипічної гетерогенності популяції тиреоцитів разом із низькою експресією тиреоїдної пероксидази можуть бути цитологічними факторами прогнозування радіоїодрезистентних метастазів, які виникають у післяопераційний період, та використаними в подальшому лікуванні.

Автори повідомлення «Необхідність участя в скринінге рака шейки матки женщин старше 65 лет» Л.С. Лермонтова, Г.А. Гольдіна, В.А. Синиця, враховуючи аналіз якості цитологічних препаратів і кількість виявлених випадків патології в різних вікових групах, вважають доцільним включення в групу скринінгу раку шийки матки жінок віком 65 років і старше.

С.В. Мариненко, П.М. Боцюн, Т.М. Ярошук, С.Т. Пищанська, А.М. Джаафар в доповіді «Цитологічна діагностика лейшманіозу» на яскравих слайдах продемонстрували цитологічні ознаки лейшманіозу, який діагностується за матеріалами зіскрібка з ураженої шкіри.

Автори доповіді «Основні цитологічні диференційно-діагностичні ознаки гепатоцелюлярного раку та метастатичних уражень» М.Г. Махортова, Л.С. Болгова, Т.М. Туганова назвали цитоморфологічні квантитативні (кількісні) диференційно-

діагностичні ознаки, характерні як для гепатоцелюлярного, так і метастатичного залозистого раку.

Л.М. Скляренко, А.С. Поліщук, Т.С. Іванівська, Н.І. Українська, М.С. Швидка, Д.Ф. Глузман у доповіді «Цитоморфологическая и иммуноцитохимическая характеристика В-клеточных неходжкинских лимфом в свете новой классификации ВОЗ (2016 г.)» зробили висновок, що цитологічне та імунофенотипічне дослідження лімфоїдних клітин крові та кісткового мозку дозволяє встановити діагноз В-клітинної лімфоми при неможливості проведення біопсії лімфатичного вузла чи екстранодального вогнища ураження. Такий підхід може бути ефективно використаний при з'ясуванні кінцевої природи хвороби та моніторингу захворювання з метою виявлення раннього рецидиву.

Згідно з висновками, зробленими у виступі «Проблема рецидиву дисплазії епітелію шийки матки після хірургічного лікування в Одеській області», С.Л. Цевелев, Л.В. Іванова, А.Г. Акоюн з огляду на високий рівень захворюваності на рак шийки матки в Україні вважають необхідним впровадити регулюючі документи щодо цитологічного скринінгу раку шийки матки, як первинного, так і серед жінок, які отримали хірургічне лікування у вигляді конізації, що дозволить оцінювати адекватність проведених маніпуляцій і запобігти випадкам рецидиву передракових змін та раку шийки матки.

Н.П. Ціп, Л.С. Болгова, М.Г. Махортова, І.В. Гончарук, Т.М. Туганова у доповіді «Особенности цитологической диагностики предрака и рака шейки матки у беременных. Международный консенсус» відзначили, що при вагітності, особливо в III триместр, можуть визначатися передракові стани і рак шийки матки. Ця проблема є невирішеною як на міжнародному рівні, так і в Україні та є актуальною для запобігання розвитку названих процесів.

На з'їзді було обрано Правління Української асоціації цитопатологів, голів спеціальних комісій і прийнято рішення про проведення наступного з'їзду через 3 роки.

Одержано: 17.05.2017

ОНКОЛОГИЯ

Науково-практичний журнал
Додаток до журналу «Experimental oncology»

Видається 4 рази на рік
Заснований у березні 1999 р.
Т. 19, № 2 (72) 2017